

НАША НІВА

Цэна асобнага нумэру 5 кап.

Выходзіць што тыдзень.

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі: Вільня, Віленская вул., № 29.
Цэна с перасылкай і дастаўкай на 1 г.—2 р. 50 к., на 6 мес.—1 р. 25 к. на 3 м.—65 к., на 1 мес.—25 к. За граніцай: на 1 г.—4 р. на 6 мес.—2 р. мес.—1 р. Перамена адрэсу—20 кап.

Абвесткі прыймаюцца на апошній староніцы па 20 кап. за лінейку малымі літарамі Рукапісы і карэспандэнцыі, прысланыя у рэдакцыю, павінны быць чытабельна напісаны с праўдзівай фаміліяй і адрэсам таго, хто яе прысылае. Можна такжэ падпісаць прозвішча разам с фаміліяй, хто не захочэ каб была надрукавана праўдзівая фамілія. Адрэс і фамілія толькі для ведама рэдакцыі. Рэдакцыя пакдае за сабой права папраўляць і ўкарачываць прысланыя рукапісы і аўтарам назад іх не звертае.

Год X.

5 Чэрвеня 1915 г.

№ 22

Камітэт Беларускаго Таварыства помачы пацярпеушым ад вайны.

Адрэс: Вільня Георгіеўскі праспэкт № 11.
Тэл. 11—92.

Да працы!

У апошнім нумэры «Нашай Нівы» мы надрукавалі кліч «Беларускаго Таварыства помачы пацярпеушым ад вайны» — да грамадзян Беларусі. Прайсці міма яго моўкі, прапусціць міма вуха — нельга: лішне важную, лішне сур'ёзную справу закрануло гэтае таварыства.

Справедліва кажэ камітэт таварыства, што мэта яго — наладзіць між беларусамі самапомач: тое, да чаго ён нас клічэ, ёсць папраўдзі вялікае ўсенароднае дзела, ёсць праца беларускага народу для самога сябе, для сваіх бяздольных сыноў.

рыстве і яго аддзелах, ці даючы у сябе прыпынак і страву хаця бы аднаму пацярпеушаму ад вайны, ці ўрэшці ахвярай грашмі, прадуктам, адзежай. Кожная-ж ахвяра, хаця бы найменшая, — гэта знак, што чалавек сэрцам і душой адчуў сваю еднасць з усім народам беларускім.

Ніхай жэ гэтае пачуццё еднасці прыцягне да работы дзеля помачы пацярпеушым ад ваеннай завірухі братам нашым чым больш народу, ніхай усе беларусы зразумеюць, што ў такой еднасці — ўся іх будучына, іх шчасцё і доля!

а—н—а.

ВАЙНА.

На ўсходнім фронце. Апошніе весткі са Штабу Вярхоўнаго Глаўнакамандуючаго.

31 мая. «30 мая на ўсім фронце рэк Віндавы—Венты і Дубісы заўзятые бітвы не спыняліся. Намаганьне немцоў згуртавалася на участак фронту больш на поўнач ад Шаўляў. У Занёманскім раёні неспрыяцель таго-ж дня пачаў атакаваць нашы пазыцыі на ўсход ад Марямполя. На Нарэўскім фронце ў ночы на 30 мая адбываліся стычкі ахраняючых атрадоў паміж Омудевам і Розовай. Кпоўначы ад Прасныша неспрыяцель ад 3 гадзіны раніцы 30 мая пачаў сільную стрэляніну с цяжкіх гармат і затым к паўдню пачаў заўзятые атакі сваей пехотай. Больш на ўсход ад Млаўскай чыгункі два батальёны неспрыяцеля атакавалі фальв. Помыны, але, атрымаўшы вялікія страты, яны былі змушаны спыніць наступленьне. Бліжэй к Вісле, ў раёні Старожэбы, неспрыяцель, атрымаўшы пры сваім наступленьні 26 мая вялікія страты, адыйшоў у наступаючую ноч на іншыя мейсцы. На левым беразі Віслы неспрыяцель з вечэра 29 мая скіраваў сільную стрэляніну на участку Бауры ад ўплыву рэчкі Піссы да вёскі Суха. Затым у працягу ночы і на наступаючы дзень атакаваў нашы пазыцыі сіламі да дзвух дывізій. Бітва ідзе. У Галіччыні 30 мая неспрыяцель адраіцы безкарна атакаваў густым ланцугом нашы пазыцыі на ніжняй Любачэвцы. У раёні Мосціско неспрыяцель, атрымаўшы вялікія страты, 29 і 30 мая не панаўляў наступленьня. На правым беразі

Днестру на Мікалаеўскім напрамку перастрэлка. Наша перавага каля Журавно змусіла неспрыяцеля спыніць атакі Галіцкай пазыцыі і з 29 мая неспрыяцель пашырае толькі проці яе стрэляніну с цяжкіх гармат. Вечэрам 29 мая наша конніца непадалёк ад гораду Залешчыкі кінулася у заядлую атаку пераправіўшыся пераз Днестр атрадоў неспрыяцеля. У гэтай атацы нам было захоплена да 200 палонных і засечэна да 500 чалавек неспрыяцеля.

1 чэрвеня. «На рэчцы Віндаві 31 мая мы адбілі з значнымі стратамі для праціўніка паўторныя пробы значных яго сіл пераправіцца ў раёні мястэчка Ляцков. Такжэ стрымалі наступленьне неспрыяцельскіх атрадоў, пераправіўшыся пераз Віндаву ніжэй названаго пункту. Бітва за пазыцыю каля Шаўляў не спыняецца с пераменнай перамогай. Горад Шаўлі абстрэліваўся с цяжкіх гармат. На Нёманскім і Нарэўскім фронтах і левым беразі Віслы неспрыяцель не пашыраў пачатые ім атакі. Энергічнай праці-атакай к поўначы ад Прасныша наша пехота 31 мая заўладала ааль усімі парэднімі акамамі, захопленымі учорах неспрыяцелем. У Галіччыні у працягу 30 і 31 мая ізноў разгарэлася заўзятая барацьба на ўсім фронце ад Піскавіца на Сана да Мосціскі. Неспрыяцель вёў густымі масамі атакі на фронце рэкі Любачэвкі, пераз дольнае цячэньня каторай яму удалося пераправіцца, а такжэ паміж Любачэвкай і Вішняй, дзе ён захапіў вёску Тухла. На Днестры неспрыяцель у ночы на 31 мая і на наступаючы дзень заўзятая, але безкарна атакаваў нашы прадмостныя пазыцыі каля вёскі Ніжнёва, на левым беразі Днестру. На фронце Жожава-Залешчыкі 30 мая была вельмі заўзятая проці-атака, у працягу каторай былі амаль поўнасьцю засечэны і разсеяны некалькі рот тырольскіх народных стрэлкоў і 20-ты егерскі батальён. На другі дзень у гэтым-жэ раёні дружына нашага апалчэньня, перайшоўшы пры падмозі іншых атрадоў у проці-атаку, захапіла 400 палонных з 8 афіцэрамі.

2 чэрвеня. «У Шавэльскім раёні без асаблівых перамен. Бітвы не спыняюцца. На Нарэўскім фронце неспрыяцель у ночы на 1 чэрвеня вёў безкарна атаку у напрамку Мышніц—Вах, а днём таго-ж чысла пускаяўся у некалькі аддзельных атак ў раёні к поўначы ад Прасныша, карысна адбітых нам. У Галіччыні немцы, дапоўніўшы свае страты і падвёзшы новыя сілы, першы раз выкрывалі на нашым фронце, с 30 мая ізноў павялі наступленьне ў Ярослаўскім раёні і на правым беразі Сана пры падмозі вельмі сільнай артылерыі. Пасьля заўзятых бітвоў у працягу траіх сутак мы атступілі неспрыяцелю некаторы абшар на правых берагах Любачэвкі і Вішні. На Днестры мы зрабілі 31 мая карысныя проці-атакі на левых берагах Тысьменіцы і Стрыя, прычым намі захоплена тут 1200 палонных з 29 афіцэрамі і 7 кулемётоў. У тойжэ дзень

немцы павялі атаку на паўдзённы участак Жылачоўскай прадмостнай пазыцыі і заўладалі вёскай Рагузно. Раніцай на другі дзень мы зрабілі карысную проці атаку, у працягу якой пры здабыцці вёсак Рагузно і Журавков намі захоплена адна гармата у запражцы і некалькі кулемётоў. Немцы, паказаўшы тут белыя флягі, затым здрадна пачалі стрэляніну. З гэтай прычыны раптоўным ударам на штыкі яны былі намі пераколаты. Неспрыяцель 1 чэрвеня не спыняў атаку прадмостных пазыцый каля Ніжнёва, ўвёўшы ў бітву значныя сілы многачысленай артылерыі. Тут за 31 мая пры адбіваньні атак намі захоплена больш як 1500 палонных. Паміж Днестрам і Прутам ад Чэрнавіц мы адыйшлі за нашу гасударственую граніцу». (Іта).

На Каўказім фронце. «29 мая на Ольцінскім напрамку туркі некалькі раз меціліся пераходзіць у проці-атаку каля Мшаны і ў раёні Зіначора, але былі адбіты нашым агнём. У даліні Ольтычая наша войска пасунулася да лініі Тэвэра—Дал—Башкала. Проба турак атакаваць гару Каладжык с поўдня была адбіта. На іншых напрамках без перамен.

30 мая наша войска на Ольцінскім напрамку адбіла пробу турак атакаваць Іпхану. У далінах Сэрвычая і Ольтычая туркі некалькі раз меціліся наступаць на наша войска, але атакі іх былі безкарныя: 29 мая наша войска заняло горад Ахлат. На іншых напрамках — без перамен». (Іта).

На Захаднім (францускім) фронце вялікіх адарэньнёў у ваенных змаганьнях німа.

На Італьянскім фронце так сама нічога важнаго. Бітвы патроху адбываюцца на паграніччы, ды і ўсёй тэй карысьці для абядзвух ваяуючых старон.

У Дарданеллах такжэ па даўнейшаму.

3 думак у паходзі.

(Ад нашого карэспандэнта).

Хочэцца што-колечы сказаць Вам аб тым, што давалася чужэ і бачыць за часы нашаго паходнаго жыцця.

Пасьля першаго а потым другога нашаго атходу з Усходняй Прусіі давалася мне пабыць у многіх вёсках Віленскай, Гродзенскай, Ковенскай, Сувальскай і Ломжынскай губ. Хто ведае? Можэ, каб не вайна, дык мне і не давалася б нават пабыць у гэтых мейсках. А сказаць праўду, шмат можна знайсці цікаваго тут і апроч таго, што датычэ вайны і таго, што так ці інакш мае адносіны да вайны.

Народ ужо збудзіўся, ужо распазнае, хто ён ёсць, якое яго імя. Ён творыць сваю новую нацональную культуру, выковывае асновы для далейшаго жыцця, працуе дзеля эканомічнаго вызваленьня, але ўсё гэта робіць рукамі нямногіх людзей: сваіх песняроў-паёт, пісьменнікоў, грамадзкіх працаўнікоў, людзей навукі і інш. А з іх кожны выяўляе народную душу, народныя думкі і жаданьня, народныя ідэалы. Яны вядуць народ наперад—на шчасце і долю, а дзевяці-мільённая грамада толькі чужэ-чужэ кратэцца: ня лёгка яе пусьціць у рух—гэткую аграмадзіну. Хай жэ йдзе барджэй!

Трэба нам цяпер усе сілы свае аддаць на тое, каб шчыбэй ішоў гэты рух. Трэба да жывой работы для народу прыцягнуць увесь народ—не адных толькі яго святлейшых сыноў. Ніхай жэ справа помачы ахвярам вайны будзе для беларусоў гэткай жывой работай: да яе прыступіцца можэ кожны, хто ахвоч,—ці то працай у таварыстве і яго аддзелах, ці даючы у сябе прыпынак і страву хаця бы аднаму пацярпеушаму ад вайны, ці ўрэшці ахвярай грашмі, прадуктам, адзежай. Кожная-ж ахвяра, хаця бы найменшая, — гэта знак, што чалавек сэрцам і душой адчуў сваю еднасць з усім народам беларускім.

Неяк давялося мне быць у вёсцы Баары, Троцкага пав., Віл. губ. У вёсцы чуць ня ўсе жыхары — літоўскія татары. Дзе-не-дзе яшчэ тут ёць іх колькі малых вёсак пасярод апаленых беларусоў. І цікава! Ніхто з татар не гаворэ па-татарску і нават не разумее па-свойму. Паперы свае магометанскія вучацца у свайго духоўніка — муллы, які тлумачэ ім словы пацяроў па-беларуску, ці па-польску. Забыліся яны ўжо сваіх песняў, казак, апаведанняў, пагаворак, забыліся сваіх родных звычаяў, абрадоў, як вясельных і хаўтурных — пахаронных; німа ўжо сваёй апракты, гульняў, як у Крыме, ці у Казанскіх татар. Яны ўжо не так трымаюцца сваёй веры, святкуюць наш Вялікідзень, Каляды, пяцую беларускіе і польскіе песні... Пяць год ужо я жыў у Крыме і магу сказаць, што болей-меней знаю жыццё і звычаі татар; тут у літоўскіх татар (усе яны — дваране) нічога таго не відаць, што давялося бачыць там. Там татары як асобны народ жывец яшчэ, а тут ён ужо памёр. Расовыя асобнасьці ў абліччу яшчэ можна прыкмеціць, але душы ўжо сваёй у народа німа; душа нацыянальная згінула...

Вось што значэ, браты мае мілыя, пазбыцца сваёй мовы роднай, найдаражэйшай нашай спадчыны ад бацькоў і дзядоў! Бо калі заглушым сваю мову, пазбавім душу сваю яе абалонкі — мовы, то і сьмерць нам не за гарамі.

З маею гаворкай аб гэтым хачу-бы я азнаёміць і чытачоў «Нашай Нівы».

Пішу гэтыя словы,

бо надта моцна ўражэньня зрабіла на мяне гэта нацыянальная сьмерць літоўскіх татар і дзеля таго хацела-ся-б пакуль магу падзяліцца гэтым з роднымі майму сэрцу братамі-беларусамі.

Сымон Рак.

Да вас.

Да вас, адкінчыкоў, адварнуў-шыхся тварам ад бацькоўшчыны Беларусі, гутарка мая ідзе.

Шкадлівую спадчыну аставіў вам пагань час паншчыны.

У вашай душы так моцна ўкаранілася гэта паншчына, што яшчэ і цяпер гнець вас да зямлі і шчэміць сваімі ланцюгамі.

Вы пазіраеце на пана, як на вышшае зданьне, якому вы павінны маліцца... Вы чэкаеце яго ласкі, каб ён вамі кіраваў і вучыў вас, як жыць трэба. Самі вы рвіцеся у «паны». Робючыся «панамі», вы плюіце родным бацьком у вочы, называючы іх «хамамі», «халопамі», «простымі». Вы адрэкаецеся сваёй мовы і гаворыце па «панску».

Пан гэта ваш ідэал, мэта жыцця вашаго.

А пан старанна цягаець вас у свой бок, дэлікатненька, солідка гладзючы бізунот, нібы тых дурных авечак...

Німа у вас волі духа, самапаважаньня і вы падаеце ўсё глыбей ды глыбей у тую смуродную яму.

Не скажу я, браточкі мае, што забаронена карыстацца багаццямі культуры суседзяў сваіх, бо гэта робяць усе народы зямлі. Але карыстацца трэба з выбарам, на свой лад, а не як нявольнікі тые, даходзіць да таго, каб страціць сваю самабытнасьць, свой облік.

Людзі, жывучыя на гэтым ладзе, — гэта сьмяротныя мікробы у цэлі народу свайго...

Шкада, шкада мне вас, нявольнікі духа! Не разумееце вы нешчасьця свайго, не адчуваеце тых чэрваточын у душы вашай...

Калі яшчэ не загасла апошняя іскра сумленьня у грудзях вашых, дык-вы яшчэ можаце змагацца з гэтай цягай нявольніцтва.

Старайцеся не скакаць пад чужую дудку. Навучыцеся бачыць у сябе чалавека, які маець сваё для сябе, каторы маець вартасьці ўласныя, мову родную, не сароміцца народу свайго гаротна-

го і маткі зямелькі, што выхавала-выгадавала яго.

Адважна пазірайце другім у вочы, маючы сваё «я», і не плюйце самім сабе у твар, слухаючы кпінкі чужынца, нібы вы «цёмныя, простыя мужыкі», нібы жыццё ваша «пагань», душа «нікчэмная», мова — «хамская». Бо гэтак кпняць толькі нявольнікі духа, і горэ таму, хто на іх старану пераходзіць.

І вы, пазнаючы сябе, глядзіце на ўсіх народаў зямлі, як на родных братоў, але ідзіце сваёй ўласнай дарогай у жыцці. Толькі тады суседзі будуць вас паважаць і карыснымі станеце вы для краю роднаго!

Змітрок Вядуля.

Чэлавечая кроу.

Гэй, ты, людзкая кроу, чэлавечая кроу,

Разліваешся ты па зямліцы, Ад пачатку людзей, ад пачатку вякоў

Ад граніцы яе, да граніцы.

Не шкадуюць цябе, неашчадна ліюць,

Мэрам ты і не варта нічога, Па калені ў табе пасуваюцца, йдуць...

А куды? — без аткажу дарога.

За дабро, дзеля зла, праліваюць цябе,

Дзеля крыўды і скрыўджанай праўды,

Дзеля старых багоў ў маляваным грабе,

Дзеля новых — нізнаных запраўды.

І здаецца, ніхай прабягуць, пралягуць

Веці цэлыя братныя згоды, Ані высахнеш ты, будзеш чэмярам трупь

Кожнай радасьці людзкае ўсходзі...

Разліваешся ты, чэлавеччая кроу, Безнадзейны усякіе лекі

І німа на цябе лекароў, знахароў, Запыніць, зачыніць на веці.

Ал. Гарун.

15 марца, 1915 г.

3 Бэрштоўскай пушчы.

Гадоў тры таму назад, у сераду перэд Валасяй (Маслянай) неба пакрылі шэрыя хмаркі. Позна вечэрам навакол было цёмна і ціха, ціха...

Ажно каля поўначы, ля кватэры леснянскага валаснога пісара хтосьці прашэптаў, пераводзючы дух: «Ніхай цябе і с козлікам, як я умаруўся, а няведамо яшчэ, што будзе з гэтым?»

Потым чуваць было, як хтосьці звяжана стукнуў у дзвярны пісаравай кватэры і, бадай, на голас пісара, неяк нясьмела адазваўся: — Гэта я, Цімох з Засады, — адчыняе, паночку!

— Глядзі, каб мне больш гэтаго не было, быццам сярдзіта загаварыў пісар. — Што гэта за ўстанова тут, што ні днём, ні ноччу ад вас, як ад слепнёў, ніяк не адаб'ешся! Гэта кажучы пісар атчыніў адну палавіцу дзвярэй у свой пакой.

— Не, паночку, адчыняйце абедзве палавіцы: мы вадвойгу і на войдземо разам, — з усмешкай прагаманіў Цімух.

Пісара тое зацікавіла. Узяў ён вус у рот і атчыніў другую палавіцу, думаючы — с кім Цімох у двойгу?..

Вайшоўшы у свой пакой, пісар бардзенька чыркануў сернічак, запаліў свечку ды зірнуў на Цімуку, а ён яшчэ абярнуў дзвяржыцу машок за завязку с козлікам.

— Можа грыбоў прынёс мне дзеля Маслянай? — ласкава спытаў пісар Цімуку.

— Ды дзе цяпер знойдзеш тых грыбоў? — гэта я упалываў козліка пану пісару дзеля Валосі. Бачыце, як мяне аддзяліў Якуб, нічо-

га не даўшы мне бацькоўскаго, то ня мог сцягнуць вялікай крыўды і на Вялікіе дзяды такі добра вылаў Якуба перад людзьмі. Ну, ён і падаў мяне у воласьць...

— А, такі ёмкаго козліка упалываў ты, Цімох, — сказаў пісар, гладзючы па хвасце козліка. — Але-ж, як сьмеў ты яго забіць? — Га? з мяне вы бяраце прымер? Дык я-ж с самым ляснічым за пані-брата. Я хаджу у пушчу на палеваньне, за тое без мае ведзі ні адзін ляснік не пападзе на службу. Скажы, што ты зрабіў добрае ляснічаму?

— Паночку, я-я...

— Ага, цяпер я, я, — перакрываў пісар Цімуку. Ось, я наўчу цябе, гад ты нешчасны, як звадзіць дзіч у Царэвай пушчы Бэрштоўскай.

У адзін момэнт атчыніў пісар дзвярны на кухню і стаў клікаць: «Параска, Параска! уставай і беж барджэй па вурадніка, ніхай ідзе напіша пратакол на гэтаго бунтоўшчыка!»

Пачуўшы ўсё тое, Цімух задрыжэў, як асінавы ліст перэд непагодай, і даўшы, скончыў пісару, са сьлезамі да яго: — «А, паночку, а даражэнькі, а родненькі, злітуйся, — нічога ад Вас не хачу, ня шлёць толькі за вураднікам!»

Пісар на гэта так неяк нядобра засмеяўся, каб не бачыў Цімуку, і як крыкне: «Вон, мурзавец, ты гэтакі, каб і духу твайго тут не было!» Цімух рад быў, што хоць гэтым кончылася, а пісар, зачыняючы за Цімахом дзвярны, думаў: — «Іначэй з гэтым быдлам нічога ня зробіш. Ты яму ніколі не паказвай што ён табе ласку зрабіў, бо дасць табе на грош і будзе цягацца за табой, як гарзь за паста-

лом. Не, мала гэтаго, — яшчэ трэба ведаць што колька больш; — трэба точку саабраціць, трэба запятую умець паставіць! Бяз гэтаго прапаў чалавек!»

Жонка даўно ўжо чэкала пісара, падслухавочы яго размову с Цімахом і гледзючы праз маленькае шкелка у дзвярох спальні. Пісар-жэ, таго ня ведаючы, як таргане з радасьці дзвярны у спальню, то пісарча раптам апынілася на ложку, падгарнула калені пад сябе і ляжыць, дзержучыся за нос рукой, быццам ня лыса. Пісар, не бачучы што нос у пісарчы зрабіўся, як шупак, паціханьку адвёў яе руку ад носа і стаў вясёла расказваць, як расправіўся с Цімуком з Засады. Але ей не да вясёласьці было цяпер: чула яна і боль у носе і не ўзлюбіла яна двулікай палітыкі пісара, кажучы: «Дзе-ж ты вочы падзенеш, ты-ж меў дзеля з Якубам, Цімуковым братам, ды яны падвясці цябе могуць!»

— Хто, гэтае быдла? — каб я большаго страху ня меў!

— А ты-ж помніш, як старшыня К-ой воласьці за ўзлом валасной касы у 1905 гаду палучыў з другімі людзьмі арыштанскіе роты... А-а...

— Ты зноў на пчот маёнтку, то я-ж табе казаў, што гэны маёнтак нам не падходзіць, — нам калі купляць, то ўжо не за 20,000 р., а за тысяч 40 руб. купіць маёнтка! Дзякуй Богу, будзе што заўтра падарыць земскаму; ён павінен быць кантэнтны, бо досі не малы і тлусты козлік!

— Добра, ну, а што-ж ты зробіш с Цімуком ды з Якубам?

— А-ей, каб мне Цімукоў ды Якубоў пабольш траплялося! Разбірацельства дзеля іх назначу у палавіні марца, калі скоціцца

Блудны аганек.

Між гарамі—у даліне
Штосьці відна там:
Аганек там нейкі сіні
Паказаўся нам...
Кожны гнацца за ім рвецца,—
Здаецца дагнаў,
А ён далей сабе мкнецца
Дый саўсім прапаў...
Так і шчасце: во, ўжо з намі,
Во, ідзе ка мне:
Ды ўраз знікла між гарамі
І прапало ў цьме...

К. Бор—14.

Маленькі Фэлістон.

Гуканка на сон.

Проціў цяжэньня вады
Зможэ толькі жывое плыць...

М. Богдановіч.

Скачэ варабей шэрым камочкам
па алеі гарадскога саду, скачэ
па плямістай цені ды чыркае
свае нескарчонае: «жнў-жнў, жнў-жнў!»
Але вась падходзяць два ягамосьці,
і варабей кульком—по-нур'ю
купнуў у густой як каша зеляні.

— Якая гэта птушачка!

— Хіба-ж не знаіш? — Варабей!

— Дай прысядзім на гэтай лавачцы.

Селі з охам і крэктам, выбіраючы
выгаднейшую паставу.

— А ці ты чуў лягенду аб вараб'і?

— Можэ і чуў. Не памятаю.

— Гэта, бачыш, калі Хрыстос памёр
ужо на крыжы, дык варабей падляцеў,
пакружыўся і ўсе: жнў-жнў,
жнў-жнў... Вось с таго часу ён толькі
гэта паўтарае і заўсёды скачэ, ма' быць
з радасьці. Не баіцца шэльма ні холада
ні голада.

— А печанаго вараб'я ты пробаваў?
Гэта, брат, і пальчыкі абліжыш. Ці! У-у,
а-а! Пазеваецца нешта.

— А добра, ведаіш, насілкаваўшыся,
памадзень тут крыху.

— Хм, мо й добра. Беда толькі,
што як сядзіш ціха — с табой ліха,
пойдзіш скоро, дык с табой горэ.

— Ну што-ж гэта стаў бажаволіць?

— А нічога дзіўнаго, калі носіш
на карку сорок пудоў дзяцей.

— Не цяплю.

— Ды надойчы заўрыла ім перэважыцца,
і, ці паверыш, такая драбёга сорок пудоў с хунтамі?!

— Хэ-хэ! Ураджайная твая жонка!...

— Хай на яе безгалоўе. Я ўжо казаў,
каб схадзіла да доктара. Падумай:
па двое за раз. Гэта-ж ашалець можна!

— Глупства, глупства! Выгадуіш і пацеху будаіш мець. Цяпер
ужо ня тые часы — лацней гадаваць.
І школа лепш пастаўлена, — нармальна
развівае дзяцё, не калець, ня корме
бярэзавай кашай, як гэта калісь было.

— Ат, плявузгаіш, як малы. Якжэ
можна, каб у нашы часы, ды дзяцей
яшчэ білі. Ого! Хай-но хто папрабуе
дзеўбануць маё дзяцё, дык, брат,
так задам, што сьвет яму збрыдне. Эх,
і дурні-ж былі тады людзі! Далі-Бог.

Памаўчалі хвіліну.

— Так, так, разумна мяркуіш. Дурні
былі ды й годзі.

— Так. А ведаіш: вялікая аса-лода,
чыстая і сьвятая справа гадаваць
дзяцей. Хоць часам лясіна спачее ды
не раз пагаруіш, але за тое пад старасьць
якзной дзіш. Глядзіш — той доктар, тая
за інжынерам, — гадуў сабе бруха ды
бараніся ад сьмерці.

— Юзюк мой... У-у, а-а! шэльма
напэўна будзе пэтам... адны пяцёркі;
а гарачы, як агонь. Проплай вясной
(пазевае) вучыцель самахоць зрэзаў
яго за тое, ра зумеіш, што ён ненарокам
забываў устаць, калі запаялі... Дык ха-цеў
самагубствам кончыць, чуць да памяці
дайшоў.

— Моладасьць. — Разумеіцца моладасьць.
Крыўда, праўда, што крыўда! Ну... У-у,
а-а! А хоць цябе не знаць. Заразіў мяне;
з ахвотай прыкархнуў-бы дзе на сонцы.

Л. Р.

З-над Лены.

(Ад нашаго карэспандэнта).

Шмат бяды нарабіла сёлята паводка
на рэчцы Лені (у Сібіры). Тутэйшыя
людзі кажуць, што гэтай паводкі яшчэ
ніколі тутак не было. Прычына тая, што
сёлята зімою ната глыбокі сьнег быў,
а марозы зацягнуліся позна—на

Вялікадні былі градусоў 20. Але ў канцы
красавіка адразу стала цёпла і ўвесь сьнег
раптам растаў, ды яшчэ другіе горныя рэчкі
пашлі і вась ад гэтага вада ў Лені паднялася
болей, як на тры сажні.

Ну й бяды-ж яна нарабіла, Бо-жухна
міла! Ад горада Верхаленска і да горада
Якуцка, дык лёдам павыварачывала ўсе
тэлеграфныя слупы, у некаторых вёсках
дык пазносіла цэлыя хаты, а жы-вёлы
сколькі пагубіла, ды і ска-заць ня можна.
Глядзіш: там ха-та плыве, там толькі
стрэху сарвала вадою, панаганяла на бераг
бярвення, дроў, нежывых кароў, курэй,
свіньней, авечак, ўсёроўна, як пасыла
вайнны.

Яшчэ тутэйшыя людзі, дык ўжо ведаюць
гэту Лену і будуюцца па ўзгорках, а то
вось прыедзе наш чалавек, перэсяленец,
пабудуецца каля самай рэчкі, абзаведаецца
гаспадаркой, а цяпер вась пазносіла ўсё
вадой—вось і рабі што хочэш. Зьнесла і
хату, і ток, і скаціну, і збожжэ якое
было, а тут весна, трэба араць, сьцяць і
ўзяць німа дзе, нават за грошы ня купіш,
бо ні ў каго німа. Хоць ты жывы ў
зямлю лезь! Сяло Віцім на што ўжо,
здаецца, высока на ўзгорку стаіць і то
столькі нарабіла шкіды, што людзі аж
плачуць, ды паталіцы чухаюць. У не-
каторых дык усё параварачывала вадою
і лёдам—і хаты, і гумны, і платы дзе
якіе былі; цяпер чыста і гладка, як і
нічога тутак не было. У «Ленскаго
Золотопромышленнаго Товарищества»
дык болей як тысячу сажнёў дроў зне-
сла, што ўжо нагатовілі на лета
паліць на парохадат.

Дарогі, якіе былі, паразмывала,
масты поламала, а телеграфныя слупы,
дык так з дротам і павалакло і цяперака
ні почта ня ходзіць, ні телеграфу німа.
Што робіцца ў Якуцку, што ў Іркуцку і
што там цяпер на вайне, дык вась ўжо
тры нядзелі ніхто нічога ня ведае.
А пакуль там нарабляць новых слупоў,
ды працягнуць телеграфны дрот,
чэкай пакуль прыедзе з Іркуцка
почта ды прывязе матэрыялу, дык так
хіба ўжо ў лётку паставяць новыя слупы.
Мусіць праўда, што тутэйшы народ
кажэ, што Лена іх корміць і... губіць.

Сьцёпка Бірыло.

3 Беларусі і Літвы.

3 Віленшчыны.

Гадоўшчына літоўскай пісьменніцы.
31 мая літвіны сьвяткавалі 70-летнюю
гадоўшчыну з дня радзін вядомай літоўскай
пісьменніцы і грамадзянскай працаўніцы
п. Жымонт, каторая падпісывае свае творы
прозвішчам «Zemaitė». Аб жыцці і працы
гэтай аднай з лепшых грамадзянак літоўскага
народу пастараемся падрабней напісаць у
будучым нумэры «Н. Н.»

Забарона. Па загаду глаўнакамандуючага
арміяй паўночна-заходняго фронту ўезд у
гарады: Рыгу, Вільню, Коўну, Гродну, Бе-
ласток, Варшаву, Седльцы і Івангрод
забараняецца ўсім асобам, не маючым на
гэта асабліваго пазваленьня. Маюць права
свабоднага прабываньня: 1) усе тые жыхары,
каторыя жывуць не далей як 50 вёрст ад
гэтых гарадоў, 2) усе тые, што па добрай
волі або с прымусу ўцекаюць з мейсцоў,
захопленых вайною і 3) усе тые, што да
1 ліпеня 1914 году лічыліся пастаяннымі
жыхарамі даннаго гораду. Усе іншыя жыхары
і сем'і асоб, належаць да складу арміі
фронту, павінны ў працягу 10 дэй ад часу
апаवेशчэньня гэтай пастановы вые-хаць з
вымененых гарадоў, калі за гэты тэрмін
не атрымаюць належнаго пазваленьня.
Забарона гэта ўступае ў сілу с 30 мая.

Самагубство засуджанаго на кару сьмерці.
22 мая раніцай у віленскай губэрскай
турме павесіўся арыштанта Язэп Ругіс,
засуджаны на кару сьмерці.

Цэны у Вільні на рыбу. Шчупак
фунт 20—45 к., лешч 23—45, сандач
20—35, карп 18—35, лін 20—25, акунь
15—23, карась 15—25, плотка 10—15,
селява 30—40, дробная рыба 10—15,
каралёўскія карпы да 60 кап. за фунт.

3 Міншчыны.

Проці жыдоў. У Пінску ў мейсцовай
газэці надрукавана: «Надоўчы мейсцовы
камітэт па аказваньню помачы жыдом,
пацяр-

болька у Якуба с сэрца, ды астаўлю без
слецтва.

Няўдоўзі прыйшло і 17-е марца. Роўна
а дзевятай гадзіні, зранку, прэсідэцель
Ляснянскаго валаснога суда аб'явіў
засяданне суда аткрытым.

Валасны пісар Пятрук Блашчыца (пры-
звалі яго так затое, што ён, як блашчыца,
смактаў с кожнаго селяніна кроў) прачытаў:
«Дэла № 1-й, па абвінавачваньню Якубом
Замасцянскім роднаго брата Цімука
Замасцянскаго, за учыненую пры людзех
зневагу славамі». А потым стаў выклікаць
Якубаву сьветкі. Але адных яшчэ саўсім
не было, а другіе пайшлі да Борука
бутэльку ляснуць. Цімох быў бяднейшы
і сьветак не меў.

Далей прэсідэцель спытаў ці не памі-
руцца і, атрымаўшы адказ, спытаў Цімука,
ці лічыць ён сябе вінаватым і ці не мае
чаго Якуб дабавіць да жалабы. Абодвы
браты маўчалі. Тады прэсідэцель яшчэ раз
запытаў іх аб тым самым і, атрымаўшы
адказ, перэглянуўшыся с судзьямі,
пашоў з імі у савешчацельную.

У савешчацельнай яны ня доўга бавілі-
ся. Выйшоўшы адгэтуль, судзіа хуценька
разселися на свае мейсцы, а пісар
Блашчыца даўшы ім распісання ў
нейкай таўстой кнізі, дзяржучы яе
растопырэннай, прачытаў: «Ле-сянянскі
валасны суд у поўным сваём зборы,
разгледзіўшы 17-го гэтаго марца
дэла, па абвінавачваньню Якубом
Замасцянскім свайго брата Цімука
Замасцянскаго за учынене пры
людзях зневажаньне славамі, пастана-
віў: дэла Якуба і Цімука Замасцянскіх
прызнаць без паследства; рашэне
валаснога суда аканчацельнае».

— Якуб і Цімука Замасцянскіе, патурбуй-
цеся распісання,—сказаў пісар. А я ў той час
выйшоў с канцэлярыі і ня ведаю што было
далей. Кажуць, што звачоркам 17-го марца
Якуб, едучы да хаты, у Эпаха у карчме, па-
дучыся с Цімуком, падвыніўшы, прызнаўся
яму, што даў Блашчыцы паўсотні, каб па-
кіраваў за ім дзела. Ну, а што ад Цімука
Блашчыца ўзяў козліка, то гэтае чытачу ве-
дамо:

Па жалуіце распісання!

Ясь Палаўнік

АБМЫЛКА. *)

У пана Баравіка быў вялікі зьезд. Да
яго на вечарынку зьехаліся ўсе акалічныя па-
не с сваймі жонкамі і дзяцямі; асабліва было
многа панічоў, прыехаўшых пагледзець на па-
невку Антосю і паслухаць яе музыку. Самае
паньня Маліноўскай яшчэ не было.

Госьці грамадкамі сядзелі за разстаўле-
нымі ў пакоы сталамі і вялі разгаворы пра
свае інтарэсы. Таўсты, як бочка, с шырокаю
лысінаю пан Корняк расказваў, як ён перад
Калядамі на палевані каля пушчы застрэліў
мядзаведзя. Крывенькі з маленькаю галавою
і доўгімі вушамі пан Скіба пісчучым голасам
перадаваў, як ваўкі, забраўшыся ў піліпаўку
да яго аўчарні перадушлілі усіх авец. Паня
Зарэцкая расказвала шпечучы на вухо пані
Здановіч нейкі інтымны сакрэт. Але больш
усяго гаварылі аб Бандарчуку.

На сьцяне засіпеў гадзіннік і прабіў во-
сем. Цара было-б і вечарынку пачынаць, але
гаспадарство ня сьпяшылі: чэкалі Маліноў-
скаю.

*) Гл. „Н. Н.“ № 21.

— Дзе панна Антося? Чаму так доўга яе
німа? Пыталіся адзіна ў другога панічы.

Тут нехта увайшоў з надворку ў пакой і
сказаў, што коні пані Маліноўскай ўжо пад-
ганкам. Усе раптам павесялелі. Мужчыны
скупіліся каля дзвярэй, каб с пашанай су-
страць прыехаўшую госьцю; нехта с кавале-
роў трымаў букет жывых кветак, прыгатоўле-
ны дзеля паньня Антосі.

У гэты час на дварэ пад вакном, што
выхадзіло ў сад, раптам раздаўся моцны стук.
Усе абярнуліся... У атпацеўшое шкло глядзеў
брыдкі с прыплюшчэным носам і доўгімі ву-
самі жоўты твар... Дзеці са страху кінуліся пад
стол; кабеты с перэляку прытуліліся да
мужчыны...

— Бандарчук! — шэпярнуў нехта дрыжа-
чым голасам.

Баравік засоўгаўся, ханіў дубальтоўку і
прыцэліўшыся ў вакно, у каторае глядзеў
брыдкі твар, выстрэліў... Забразгацело разбі-
тае шкло пачуўся і зараз абарваўся стог і
і нешта цяжка звалілося на сьнег... Мужчыны
раптам выбеглі на двор... І, Боже Моцны! на
сьнезе як зрэзаная кветка лежала панна Ан-
тося... Каля яе ваялася маска.

Яна цяжка дыхала і моцна уздрыгвала
плячмі. Па яе міламу тварыку цекла кроў.
Нешчасную унясьлі ў пакой і палажылі на
пасьцель. Дыхань яе с кожным мігам слабе-
ло... Потым панна Антося чужь падняла го-
лаў, кінула апошні ласкавы ўгляд на анаб-
мых і ціха закрыла вочы на веці... Усе апу-
сьціліся на калені і бьчы сабе у грудзі сталі
шэптаць малітвы. Пан Баравік дрыжачымі
рукамі астанавіў гадзіннік...

К. Лейко.

(Канец).

пеўшым ад ваенных змаганьёў, атрымаў па тэлеграфу загад ад начальства аб тым, што прыбывшым у Пінск жывым-высяленцам с праснышкага, макоўскага і остролэндскага павятоў забараняецца пражываць у раёні мінскага ваеннага округу.

„Браваркі“. Надовічы у барысаўскім павеце выкрылі патайны браварок. Гэта ўжо трэці па парадку браварок, выкрыты за апошніе два месяцы у барысаўскім пав. Браварок высачыў прыстаў у засьценку Старына, смалявіцкай воласьці. Устроілі яго І. Норайко, І. Валейна, А. Ахрамовіч і Банькоўскі. Усе гэтыя «вінакуры» арыштованы.

Пажары. Выгарэла мястэчка Столбцы, мінск. пав. Згарэла 346 хрысьціянскіх і 439 жыдоўскіх будоўляў, валасное праўленьне, царкоў, 5 жыдоўскіх сынагог (школ), мешчанская управа, крэдытовае таварыства, тартак, каля 400 крам з усімі таварамі і шмат інш. У агні згінула кабедзіна і памёр ад разрыву сэрца селянін. Ад багацтва тарговага мястэчка уцалелі толькі дзьве вуліцы у слабодзе — Мінская і Магілёвая, на которых асталося толькі каля 30 дамоў. Шкоды больш за поўмільёна рублёў. Так сама выгарэла найбольш тарговая частка Слуцка, дзе агонь знішчыў тры вуліцы, шмат мураваных крам з усімі таварамі, гасцініца «Брыстоль», аптэка, банк, сынагога і інш. Страты налічваюць у 340.635 руб. Згарэла м.—ка Турэц, навагрудск. пав. Знішчана больш за 50 дамоў. Страты вялікія. У вёсцы вялікіе Рожаны агонь знішчыў усю рухомую і нерухомую маёмасьць. Згарэла 93 дамы. Былі дзьве ахвяры ў людзях. Страты больш за 50.000 р.

С Піншчыны. (Ад нашага карэспандэнта). У акаліцах Парахонска пранёсся страшны лівень з грывотамі і прычыніў многа шкод; гэты лівень ушкодзіў і тэлеграф полескае чыгункі, бо папсавала тэлеграфны апарат на ст. Парахонск, хоць хутка яго удалося направиць. У другіх ваколіцах дажджу як і не бывала; на балотах пад закладам на знойдзеш вады, а на вышэйшых сенакосах трава павыгарала зусім.

Ад вялікай сушы і пажары часта здараюцца па вёсках. На прошлым тыдні быў пажар у Лунінцы, але удалося хутка яго утаймаваць, згарэў адно адзін дом.

Дарожня і яшчэ ўсё расьце, а некаторых патрэбных рэчаў і за грошы не дастанеш, напр. цукру па усіх крамах ва усім пінскім павеце ня знойдзеш. *Беларусь.*

Пажар. Выгарэла мястэчка Кузніца (гродзенск. губ.). Згарэла 45 дамоў жыдоўскіх і 15 хрысьціянскіх з гаспадарскімі будоўлямі, а такжэ 4 жыдоўскіе сынагогі. Страты каля 200.000 р.

Ліст з нямецкага палону. Літоўская газета «Viltis» (№ 115) паведамляе, што ў Вільні атрымана ліст ксяндзы Врундыс с Шуньска, (мар'ямпольскага пав.), высланага ў Інстэрбург разам з дзесяцю іншымі палоннымі. Пішэць ён у сваім лісьце, што «жыцьцё маець не найгоршае, толькі маркоціцца с прычыны недахвату кніжак да чытаньня. Кормюць пішто сабе, чаго не хапае можна сабе купіць, толькі німа грошы».

С пабыту немцоў у Шаўлах. Літоўскі тыднёвік «Aušra» ў № 20 пішэ, што немцы, заняўшы Шаўлі, натыхмest завялі ў мясцовым касцёлі ранічнае набажэнства для салдат-каталікоў. Два нямецкіе ксяндзы спаведалі ваякоў. У сьвята адбывалася урачыстае набажэнства, у часе котораго ўсе маліўшыся у касцёлі паялі хорам па лаціні. Немцы мелі свайго арганістага а к імшы прыслужы-

валі самі салдаты. Прычысьце (камунію) прымалі шмат ваенных.

3 усіх старон.

Надзвычайнае паўнамоцтва атрымаў міністар таргоўлі і промыслаў для агульнага кераўніцтва харчавымі справамі у Дзержаві.

На Чырвоны Крыж урад асыгнаваў 3.930.000 р., ўсерасейскаму хаўрусу гарадоў 3.672 625 і апрача гэтага урад асыгнаваў на Чырвоны Крыж на помач хворым і раненым ваякам да 155 мільёну руб.

Школьныя будоўлі на лазарэты. Верхоўны Начальнік санітарнай і перавознай часткі загадаў у разі займаньня школьных будоўляў на лазарэты памешчаць у іх толькі раненых і незаразных хворых, ў някім выпадку не пазваляючы ўстройства у гэтых будоўлях заразных лазарэтоў.

Праца палонных. Як вылічыла глаўнае ўпраўленьне генеральнаго штабу, дык 1 мая 1915 г. лічба палонных, узятых на полевыя і урадовыя работы, была такая: у міністэрстве дарог прадуе 25.980 палонных, пад загадам міністэрства ўнутранніх спраў на сельскіх гаспадарках—56.036 палонных, на работах земствоў і гарадоў—14.276 палонных, пад загадам міністэрства таргоўлі і промыслаў—3.400, агулам 99.692 палонных. У гэты рахунак ня ўходзяць тые палонныя, што працуюць пад загадам ваеннаго міністэрства.

Пажары у Маскве. 28 мая пад вечар занялося некалькі пажароў, каторыя вымагалі працы усіх ад дзелаў пажарнай стражы. А 9-й гадзіні вечарам узяўся пажар на ткацкай фабрыцы Браўна на-Посланніковым завулку. Уся фабрыка з машынамі, таварам і матэрыяламі згарэла. Страты на цэлы мільён. На Тверско-Ямскай вул. згарэў аддзел аптэкарскай фірмы Кэллера. На 2-й Тверска-Ямскай вул. згарэў магазын мэблём. Узяўся пажар на адной с фабрык на Александровскай вул.

Павялічэньня заробаткоў. С прычыны збольшываючэйся даражынні некалькі маскоўскіх фабрыкантоў павялічылі заробатную плату падзённым і месячным работнікам. Дагэтуль павялічэна плата 33.000 работнікам.

„Крэсьціянскі банк“ за першыя тры месяцы 1915 г. прадаў сваёй зямлі 37.051 дзесяціны за 1.699.731 руб., купілі яе ад банку 3.114 гаспадароў. Пры помачы банку з банкоўскіх двароў і прыватных двароў селяне купілі за гэты час 95.753 дзесяцін. Зямельнаго запасау у банку к 1 красавіку 1915 г. было 2.592.028 дзесяцін.

Цукер. 25 мая у Петраградзе, як паведамляе «Нов. Вр.», ня можна было купіць ані фунта цукру. Як пішэ гэта самая газета, у складах Маскоўска-Віндава-Рыбінскай чыгункі перахоўваецца

запасу цукру 230.000 пуд. С Петраграду паведамляюць, што міністэрство дарог выкрыло на станцыях Паўдзённа-Заходніх чыгунак 4 мільёны пуд. цукру. Купцы, каторыя выслалі гэты цукер, ня хочучь яго выгружаць. На станцыях гэтых чыгунак урад выдаў абавязваючую пастанову прадаваць цукер не даражэй, як па 6 р. 35 к. за пуд.

Даход с карт, як пішэ «Кур. Літ.», ня толькі ня зьменшыўся за час вайны, але яшчэ, асабліва ў апошніх часах, павялічыўся. Цікава тое, што гэты даход найбольш павялічыўся у заходніх губ. Здараецца, што адтуль людзі ездзяць у Петраград спецыяльна па запасы карт, каторых транспорт чыгункамі часта позніцца.

Арышт доктара. Верхоўны Начальнік санітарнай і эвакуацыйнай (перавозка раненых) часткі загадаў арыштаваць на 20 сутак старшаго доктара ваенна-санітарнаго поезда Альжбету Мазо за тое, што з гэтаго поезду былі выкінуты на палатно чыгункі блізка станцыі акрываўленьне і забруджэныя адзежыны і бялізна быўшых у поезді хворых і раненых.

За ўдэкі ня ў тэрмін. У Мітаві атрымалі атстаўку малодшы памочнік павятоваго начальніка Грэзэ і прыстаў баўскай гарадзкой паліцыі Пабедін за тое, што, як прыбліжыўся непрыяцель, яны пакінулі мясцы сваёй службы без пазваленьня свайго начальства.

Сьмерць нямецкаго генерала. С Ташкенту паведамляюць, што памёр на запаленне кішак узятый у палон пад Ловічам саксонскі генерал фон-Гаўке. Пахаваньне адбылося з належнымі ваеннымі пошэсьцямі. Пасьля вайны нябожчык будзе перавезены ў Нямеччыну.

Марожэнае-атрута. У Адэсі у гарадзкім садзе атруціліся марожэным 80 з лішнім людзей. Лекарскую помач аказалі для 65 затручэных. Некаторых атправілі у бальніцу.

Кара сьмерцый. У Адэсі ваенна-акружны суд засудзіў на кару сьмерцый пераз павешэньне селяніна Макаренко, вінавачэнаго у збройным нападзе на Балці на гасцініцу і краму з мэтай грабежства.

Проці газет. Па загаду начальніка Кіеўскаго ваеннаго округу спынены дзьве мясцовыя газеты — «Кіеўскі Тэлеграф» і «Кіеўская Жизнь».

У Фінляндзіі. Адміністрацыя Фінляндзкаго вакзалу у Петраградзе апавесьціла, што, пачынаючы ад 29 мая, усе ад'еджаючыя па фінляндзкай чыгункі адначасьне з білетамі павінны заяўляць жандармам «удостоверэньні аб лічасьці», дзе сьлед пасьведчэньне, без чаго ў поезд яны ня будуць прапускацца.

У Польшчы. Надовічы павесілі у Варшаві, засуджэных на гэта за напады і грабежствы, С. Астроўскаго, І. Гофмана і А. Банасэвіча. — 25 і 26 мая над Радомам лёталі непрыяцельскіе самалёты і кідалі бомбы. Ранена бомбамі некалькі асоб, с каторых адна памёрла. — Газеты пішучь, што ў Польшчы пануе цяпер небывалая суш, грозючая гаспадаром вялікім неўраджаем. Збожжэ нідзе не расьце: азійныя пасевы выглядаюць мізэрна, а ярына прост да нічога ня годна. Сады адцвілі перад часам.

У Галіччыні. Да 27 мая з гораду Львова сьцягнута па загаду расейскаго ураду роўна 900.000 карон падаткоў. (Корона—каля 40 кап.). З гэтаго на карысьць гораду у формі падатку выпало 170.000 кор. для расейскай казны 730.000 кор.—Кіеўскіе газеты пішучь, што з Львова у Кіеў прыехалі надовічы два мужскіе пансіоны (бурсы) Ставропікійскі і Сьв. Уладзімірскі, ў лічбе 180 дзяцюкоў-галічан і адзін жаночы пансіон у лічбе 150 дзячучынак. — Надовічы краёвы дабрачынны камітэт выправіў са станцыі Львоў—Под'замчэ у Расею 600 асоб, уцёкшых з мясцоў захопленых вайною.

Аб усім па троху.

Войны за апошніе 300 гадоў. За апошніе 300 гадоў на ўсім сьвеці было 1.700 войнаў, з якіх на сухой зямлі было 1.044 бітвы, на моры—122, аблог—490 і капітуляцый—34.

Першае мясцо па чыслу бітвы належыць Францыі. Яна вела 1.079 бітвы. Другое мясцо займаецца Аўстрыя, за ёй ідзе Англія, Прусія, Гішпанія, Турцыя і Расея.

Францыя перамагла 584 разы і пацярпела неўдачу 495 разоў. Пачынаючы с 1600 года, Францыя білася з арміямі 15 гасударстваў, пры гэтым болей ўсяго завявала з Аўстрыяй. У працягу 8 бітвы паміж Францыяй і Нямеччынай француз перамагла 152 разоў.

С крэпасьцёў, быўшых доўгі час у асадным палажэньні, даўжэй усіх трымаўся Гібралтар, які здабывалі англічане с 1810 па 1812 г. Пасьля Кадыкс, каторы здаўся толькі пасьля 903 дзён адабываньня Англіа-Гішпанскімі войскамі. Трэцьце мясцо займаецца Севастопаль, супраціўляўшыся 346 дзён. Порт-Артур—221 дзень і Плэўна—142 дні.

Па чыслу войска, паўшаго у бітвах, самае большае пало ў боях пад Мукдэнам—138.000. Пры Сэдані згінуло 122.000 душ. У бітве на Бородинскім полі лягло 80.000 чалавек. Пры Ваграмі—63.000; пад Дрэздэнам—50.000, пад Плэўнай—50.000, пры Аўстэрліцы—46.000, пры Ватэрлоо—45.000, пры Сольфэрыно—39.000.

Беларускае Таварыства помачы пацярпеўшым ад вайны да 3 чэрвеня атрымала ахвяры:

Ад п. Ёдкі Ксав. с Пукова 10 р. — к.
» » Соколюскага . . . — р. 50 к.
» » А. Шангірэя . . . 1 р. — к.
» » А. Заштовта . . . 1 р. — к.
» » В. Толочко . . . 2 р. — к.
» » Е. Булгака . . . 25 р. — к.
» » Соколюскага . . . — р. 50 к.
» » кс. Міх. Ястржэбскаго . . . 1 р. — к.
» » Олехна . . . 1 р. — к.
» » Малиноўскаго . . . 1 р. — к.

Усяго . . 43 р. — к.

Рэдактар-Выдавец
І. Луцвіч.

Фірма аталася годнай падзякі ЯГО ІМПЕРАТАРСКАГО ВДЛІЧЭСТВА ГАСУДАРА ІМПЕРАТАРА 12 праўдзівых фотографій толькі 1 р. 50 к. і др. танныя дэны. — да 21 чэрвеня—Прыдворныя Е. В. Ш. П. фотографы **Бр. БУТКОУСКІЕ** Высоц. Падар. Падзяка Папы Шы Х. 4 зал. мэд. і др. нагр. Вечн. партреты на фарф. для памятк.